

Bi-OA.4225.1.2022

Przemyśl, dnia 26.02.2024 r.

Egz. nr¹

Pan Marcin KUSY

**ZASTĘPCA DYREKTORA ZESPOŁU
KRAJOWEGO MECHANIZMU PREWENCJI
BIURA RZECZNIKA PRAW OBYWATELSKICH**

Al. Solidarności 77
00 – 090 WARSZAWA
biurorzecznika@brpo.gov.pl

Dotyczy: udzielenia informacji wskazanych w Raporcie Krajowego Mechanizmu Prewencji Tortur z wizytacji Strzeżonego Ośrodka i Aresztu dla Cudzoziemców w Przemyślu z dnia 12.01.2024 r. nr KMP.572.6.2023.MD

Szanowny Panie Dyrektorze,

na wstępie pragnę podziękować za przesłanie dokumentu pt. „Raport Krajowego Mechanizmu Prewencji Tortur z wizytacji Strzeżonego Ośrodka i Aresztu dla Cudzoziemców w Przemyślu” zwanego dalej „raport”, który został poddany szczegółowym rozważaniom. Powyżej wskazany materiał stanowi cenne źródło analityczne, istotne w sferze podnoszenia standardu warunków socjalno-bytowych cudzoziemców w tutejszej placówce detencyjnej oraz standardu wykonywania w niej obowiązków służbowych.

Przechodząc do meritum, w pkt. 7.2.1. raportu zwrócił się Pan Dyrektor o udzielenie jednoznacznej informacji o przyczynach zastosowania wobec ośmiu cudzoziemców środka przymusu bezpośredniego w postaci umieszczenia w pokoju izolacyjnym, a także o wyjaśnienie rozbieżności pomiędzy pisemną informacją dotyczącą protestu, a zapisami zawartymi w ośmiu notatkach z użycia w/w środka przymusu bezpośredniego, a zatem przedstawiam co następuje:

Wprawdzie we wspomnianych notatkach z użycia środków przymusu bezpośredniego w postaci pokoju izolacyjnego w pkt. 5 zostało użyte lakoniczne stwierdzenie: „Cudzoziemiec po zakończonym spacerze odmówił wejścia na blok mieszkalny”, niemniej jednak w poprzedzającym go pkt. 4 tychże notatek dot. określenia celu użycia lub wykorzystania środków przymusu bezpośredniego, zamieszczono zapis „Ochrona porządku lub bezpieczeństwa na obszarach lub w obiektach chronionych przez uprawnionego” i to właśnie ta przesłanka stanowiła podstawę zastosowania rzeczzonego środka przymusu bezpośredniego. Wskazać bowiem należy, że notatki służbowe z użycia środków przymusu bezpośredniego

1924

2024

w postaci pokoju izolacyjnego korelują z pozostałą dokumentacją wytworzoną w związku z zaistniałym zdarzeniem oraz nagraniami monitoringu i jako całość materiału wskazują na faktyczną przyczynę użycia środków przymusu bezpośredniego w postaci pokoju izolacyjnego. Uwzględnienia wymaga, jak już wcześniej wspomniałem lakoniczność zapisu dokonana w pkt 5. omawianych notatek, który stanowił jedną z wielu składowych elementów zachowania cudzoziemców (będącą bezpośrednią przyczyną dalszej eskalacji zdarzenia nadzwyczajnego) mającego związek z określeniem faktycznej przyczyny użycia omawianego środka przymusu bezpośredniego (por. pismo nr Bi-OA.4225.1.2022 z dnia 18.09.2023 r.).

Nie sposób bowiem tracić z pola widzenia sytuacji konfliktowej, która eskalowała w wyniku już wcześniej zainicjowanego przez cudzoziemców protestu (por. pismo nr Bi-OA.4225.1.2022 z dnia 18.09.2023 r.), a którego finał miał miejsce w dniu 08.09.2023 r. Podkreślenia wymaga fakt, iż niepodjęcie stosownych czynności, mogłoby doprowadzić w konsekwencji do zagrożenia zdrowia lub życia cudzoziemców i funkcjonariuszy Straży Granicznej. Jak wykazano we wcześniejszej korespondencji działania kadry Straży Granicznej uczestniczącej w omawianym zdarzeniu były proporcjonalne i ograniczały się do niezbędnych i dopuszczalnych prawnie środków mających na celu opanowanie sytuacji, która mogła w skrajnym przypadku spowodować negatywne skutki związane z ochroną dóbr jakimi są mienie, zdrowie lub nawet życie ludzkie.

Kolejno odnosząc się do kwestii zabezpieczenia nagrań monitoringu informuję, że w wyniku odmiennej interpretacji poprzedniego pisma (nr KMP.572.6.2023.MD z dnia 12.09.2023 r.), w którym Rzecznik Praw Obywatelskich zwrócił się o przedmiotowe nagrania cyt. „nagrań z monitoringu pochodzących z tego dnia, obrazujących cały przebieg buntu, począwszy od podjęcia czynności, które doprowadziły do konieczności zastosowania środków przymusu bezpośredniego (próba przetransportowania cudzoziemca do innej placówki), do momentu umieszczenia mężczyzn w areszcie dla cudzoziemców”, zostały przesłane zapisy monitoringu jak Pan Dyrektor wskazał ograniczające się do czasu umieszczenia cudzoziemców w pokojach izolacyjnych, usytuowanych *de facto* w budynku aresztu dla cudzoziemców. Zgodnie zatem z zapisami art. 11 ust. 2d Ustawy z dnia 12 października 1990 r. o Straży Granicznej *„Zgromadzone zapisy obrazu, o których mowa w ust. 1 pkt 7a, niezawierające dowodów pozwalających na wszczęcie postępowania karnego albo postępowania w sprawach o wykroczenia, postępowania dyscyplinarnego lub mogących być wykorzystanymi w postępowaniu w ramach czynności wyjaśniających albo dowodów mających znaczenie dla toczących się takich postępowań przechowuje się przez okres 30 dni od dnia zarejestrowania, a następnie niszczy”*. W związku z powyższym tutejszy organ nie dysponuje wskazanymi przez Pana Dyrektora nagraniami, zaś dokumentacja medyczna cudzoziemca przywołanego w tej części raportu stanowi załącznik do niniejszego pisma.

Ustosunkowując się do wątpliwości Pana Dyrektora dot. sposobu przeprowadzenia interwencji, tj. „przeniesienia” cudzoziemca do pokoju izolacyjnego, pragnę wskazać, że cudzoziemiec w trakcie przeprowadzonej z nim rozmowy oświadczył, że „nigdzie nie idzie” i świadomie odmówił przejścia do pokoju izolacyjnego stawiając w ten sposób bierny opór. W trakcie interwencji cudzoziemiec nie doznał uszczerbku na zdrowiu. Ponadto sam zainteresowany nie zgłaszał żadnych dolegliwości zdrowotnych.

Rozumiejąc troskę Pana Dyrektora o dobro cudzoziemców, pragnę wyjaśnić, że samo nagranie monitoringu nie może świadczyć jednoznacznie o utracie przytomności przez daną osobę. Dokonując analizy wspomnianej sytuacji należy przywołać fakty, bowiem cudzoziemiec był wyczerpany stawianiem biernego oporu, zaś swoim zachowaniem stwarzał pozory osoby nieprzytomnej. Podkreślenia wymaga również fakt, iż pomimo bardzo dynamicznej sytuacji tamtego dnia rzeczony cudzoziemiec był pod stałym nadzorem wizyjnym i tak jak każdy cudzoziemiec, który był wówczas umieszczony w pokoju izolacyjnym, objęty oceną i adekwatnym wsparciem medycznym. Na dowód powyższego należy podnieść, że cudzoziemiec w następstwie opisanych zdarzeń, przebywając w pokoju izolacyjnym dokonywał aktów autoagresji (m. in. powierzchowne uszkodzenie naskórka), zaś w ich wyniku został opatrzony przez pielęgniarkę SOC (notatka służbowa z dnia 09.09.2023 r.). Biorąc powyższe okoliczności pod uwagę cudzoziemiec jeszcze tego samego dnia był konsultowany psychiatrycznie w Specjalistycznym Psychiatrycznym Zakładzie Opieki Zdrowotnej im. prof. Antoniego Kępińskiego w Jarosławiu, wówczas personel medyczny tej placówki nie podjął decyzji o konieczności hospitalizacji cudzoziemca albo skierowania cudzoziemca do innej poradni specjalistycznej lub szpitala. Kontynuując przedmiotowy wątek należy wskazać, że cudzoziemiec w trakcie pobytu w pomieszczeniu izolacyjnym był poddany badaniu lekarskiemu przed umieszczeniem w areszcie dla cudzoziemców. Wskazać także warto na profil tegoż cudzoziemca, który w trakcie pobytu w strzeżonym ośrodku cechował się roszczeniowym i aroganckim zachowaniem, a tym samym przytoczone okoliczności potwierdzają pozory jakie stwarzał cudzoziemiec. Podkreślenia wymaga fakt, że gdyby bowiem doszło do faktycznej utraty świadomości cudzoziemca, wówczas w ramach opieki medycznej natychmiast interweniowałaby pielęgniarka dyżurna SOC lub wezwany zostałby zespół ratownictwa medycznego, powyższe znalazłoby zatem odzwierciedlenie w dokumentacji medycznej.

Na marginesie warto odwołać się do dotychczasowych doświadczeń z pracą z cudzoziemcami, którzy w celu osiągnięcia określonych celów improwizowali utratę przytomności.

Nie sposób tracić z pola widzenia, że wszyscy cudzoziemcy po umieszczeniu ich w dniu 08.09.2023 r. w pokojach izolacyjnych nie zgłaszali żadnych dolegliwości zarówno fizycznych jak i zdrowotnych. Ponadto w trakcie pobytu cudzoziemców w pokojach izolacyjnych, przed zastosowaniem wobec ww. osób aresztu dla cudzoziemców w dniu 09.09.2023 r. i jeden z cudzoziemców w dniu 10.09.2023 r., zostali oni poddani badaniu lekarskiemu (jeden z cudzoziemców był hospitalizowany w Specjalistycznym Psychiatrycznym ZOZ w Jarosławiu). Lekarz nie stwierdził przeciwwskazań do ich umieszczenia ww. w pomieszczeniach aresztu.

Zaznaczyć również należy, że kopia dokumentacji ze zdarzenia wraz z zapisem monitoringu została przesłana także do Sądu Rejonowego w Przemyślu, który po analizie materiału nie dopatrył się nieprawidłowości lub uchybień oraz przychylił się do wniosku o zmianę stosowanego wobec cudzoziemców środka detencji ze strzeżonego ośrodka na areszt dla cudzoziemców.

O zdarzeniu poinformowany został również Sędzia Penitencjarny odpowiedzialny za funkcjonowanie tut. placówki detencyjnej. Następnym powyższego było przeprowadzenie

